

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla a Monori Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a Trinn Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes** ellen váltóból eredő követelés megfizetése iránti perében a Zala Megyei Bíróság 2010. március 30. napján kelt 4.G.40.066/2009/25. számú ítélete ellen az alperes részéről 26. és 27. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

Az ítéltábla a megyei bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.250.000,- (Egymillió-kettőszázötvenezer) Ft másodfokú perköltséget, viselje továbbá a fellebbezéssel felmerült költségeit.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A megyei bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 3 napon belül fizessen meg a felperesnek

- 10.120.350,-Ft-ot, valamint ennek 2009. február 21-től a kifizetésig járó 6 %-os kamatát, 30.361,-Ft váltódíjat és 50.000,-Ft közjegyzői díjat,
- 11.015.000,-Ft-ot, valamint ennek 2009. február 28-ától a kifizetésig járó 6 %-os váltókamatát, 33.045,-Ft váltódíjat és 65.000,-Ft közjegyzői díjat,
- 33.830.000,-Ft-ot, valamint ennek 2009. március 7-től a kifizetésig járó 6 %-os kamatát, 101.490,-Ft váltódíjat és 110.000,-Ft közjegyzői díjat,
- 12.857.000,-Ft-ot, valamint ennek 2009. március 31-étől a kifizetésig járó 6 %-os kamatát, 38.571,-Ft váltódíjat és 65.690,-Ft közjegyzői díjat,
- 11.867.000,-Ft-ot, ennek 2009. április 7-étől a kifizetésig járó 6 %-os kamatát, 35.601,-Ft váltódíjat és 71.397,-Ft közjegyzői díjat.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 900.000,-Ft illetéket és 3.125.000,-Ft ügyvédi munkadíjat. Kimondta, hogy az ítélet a perköltségére vonatkozó rendelkezések kivételével a fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható.

Határozata indokolásában megállapította, hogy az "A" Kft.-vel mind a felperes, mind az alperes jogviszonyban állt. A felperes a cég részére hiteleket nyújtott, az alperes pedig csomagolóanyagot szállított. 2008 nyarára az "A" Kft. likviditása megrendült, fennállt annak veszélye, hogy az alperes emiatt a csomagolóanyag szállítást leállítja, így az "A" Kft. fizetéseképtelenné válik. Ezért a három érdekelt 2008. július 29-én megállapodást kötött. A megállapodást a felperes és az "A" Kft. írta alá, de az az alperesre is kiterjedt, annak tartalmával az alperes tisztában volt. Abban egyeztek meg, hogy 80.000.000,-Ft keretösszeg erejéig a leszállított csomagolóanyag vételárának megfelelő összegben az "A" Kft. saját váltókat állíthat ki az alperes, mint rendeltvényes részére. Az alperes a váltókat üres forgatmánnyal átadja a felperesnek, aki azt leszámítolja, ily módon kifizetve az alperesnek a vételárát.

A megállapodás tartalmazta, hogy az ügylet elsődleges biztosítója maga az üres forgatmánnyal ellátott váltó.

A megbeszélések során elhangzott az is, hogy a felperes várhatóan szerződést fog kötni az "A" Kft.-vel a cég hitelkeretének felemelésére. A felperes ugyanakkor erre kötelezettséget nem vállalt és nem mondott le arról a jogáról, hogy a rá forgatott váltókból eredő követelését az alperessel szemben érvényesítse.

A megállapodás eredményeképp az "A" Kft. 5 váltót állított ki az alperes részére. Az alperes a váltókat a felperesre forgatta, aki azokat leszámította, s így az alperes "A" Kft.-vel szembeni vételár-követelése kiegyenlítést nyert.

A bíróság megállapítása szerint 2008 őszén a váltók esedékessége lejárt, azok összegét a felperes a kibocsátótól nem tudta beszédni, mert ugyan kötött vele a hitelkeret felemelésére irányuló szerződést, azonban az a "B" Zrt. kezességvállalásának hiányában nem lépett hatályba. A váltók teljesítési határidejének lejártakor a felperes az alperessel szemben sem próbálta igényét érvényesíteni, hanem azt javasolta, hogy az "A" Kft. bocsásson ki a korábbi váltókkal egyező összegű új váltókat, melyeket az alperes a felperesre forgatva ismét számíttasson le. Mindennek az volt az oka, hogy a hitelkeret felemelése tárgyában továbbra is fennállt a felperes és a kibocsátó közti szerződéskötés lehetősége, amely lehetővé tette volna, hogy a kibocsátó a felperes részére rendezze a leszámítolás folytán az alperesnek kifizetett összeget. Később a felek ugyanezen megfontolásokból több alkalommal kicserélték a váltókat. Az újabb leszámítolások során már nem került sor a felperes részéről kifizetésre.

Az ítéleti tényállás szerint a felperes és a kibocsátó a hitelek átstrukturálására még 2009. január elején is tárgyalásban állt. Január 5-én az "A" Kft.-t úgy tájékoztatta, hogy január 15-ig születik várhatóan döntés. A hitelkeret bővítése azonban nem történt meg.

Az "A" Kft. folyószámla-hitelszerződése 2009. január 31-én lejárt, a hitelszerződéseiből eredő kötelezettségének már nem tudott eleget tenni. 2009 januárjában a felperes már tisztában volt azzal, hogy a cég pénzügyi helyzete megrendült, ehhez képest az alperessel az egyedi leszámítolási szerződéseket 2009. január 5-én, január 8-án, január 30-án és február 11-én kötötte meg. Az alperest azonban nem tájékoztatta arról, hogy fennáll a reális veszélye, hogy a váltók esedékességekor a kibocsátó nem lesz fizetőképese és a felperesnek sem áll szándékában a fizetőképesség további hitelekkel való elősegítése.

A bíróság megállapította, hogy a keresettel érvényesített követelés tekintetében az "A" Kft-vel szemben kibocsátott fizetési meghagyás jogerőre emelkedett. Az Kft. 2009. június 12-én felszámolás alá került, az alperes hitelezői igényét a felszámoló 89.854.732,-Ft-ban vette nyilvántartásba.

Az elsőfokú bíróság bizonyítottanak ítélte, hogy a felperes a váltó kiállítójának anyagi, gazdasági helyzetével teljes mértékben tisztában volt, az alperest azonban az elvárható módon nem tájékoztatta a mélyülő problémákról és arról, hogy a hitelkeret bővítése egyáltalán nem biztos, hogy be fog következni. Elvárható lett volna a felperestől, hogy a megfelelő információk birtokában 2008 végén tájékoztassa az alperest a valós szándékairól és annak veszélyéről, hogy a kiállítónak nem hitelez tovább, a váltókövetelés kötelme pedig egyedül az alperesre hárul majd. A váltók utolsó cseréjekor és leszámítolásakor tehát az alperes hátrányára a felperes rosszhiszeműen cselekedett.

A megyei bíróság az 1/1965. (I.24.) IM rendelet (a továbbiakban: Vár.) 17. §-ában foglaltakra utalással kifejtette, hogy a célzatos rosszhiszeműség esetében, vagyis amikor a váltóbirtokos a váltót azzal a céllal szerzi meg, hogy ezzel megakadályozza a váltóadás kifogásának érvényesíthetőségét, a váltón alapuló keresettel megtámadott személy a váltóbirtokossal szemben hivatkozhat a kibocsátóval, vagy valamelyik előbbi váltóbirtokossal szemben fennálló személyes viszonyán alapuló kifogásra. Ennek alapesetként tehát célzatos rosszhiszeműség esetén a váltóadás a váltóbirtokossal szemben felhozhatja a forgatóval fennálló személyes viszonyán alapuló kifogását is. A perbeli esetben azonban nem a kiállító kíván a forgatóval szemben kifogást érvényesíteni. A Vár. 17. §-án alapuló kivétel tehát nem áll fenn, az alperes csak olyan kifogást érvényesíthet, ami a két peres fél egymás közti viszonyából fakad.

Mindamellettt kifejtette azon álláspontját is, hogy a Vár. 17. §-a nem ad módot arra, hogy a keresettel megtámadott személy olyan ellenkövetelést számítson be a váltóbirtokos felé, amelynek nem a váltóbirtokos a kötelezettje, s amely ráadásul össze sem függ a váltó alapjogviszonyával.

A fentiekben túl rámutatott arra, hogy a beszámítással érintett ellenkövetelés jogalapját és összecszerűségét sem bizonyította az alperes. Ehhez a követelés felszámoló általi nyilvántartásba vétele nem elegendő.

Az alperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását, valamint annak megállapítását kérte, hogy az előzetes végrehajthatóságra tekintettel eszközölt alperesi teljesítés tartozatlan, jogalap nélküli fizetés.

Álláspontja szerint a bíróság tévesen értelmezte a Vár. 17. §-át. Az ugyanis az érvényesíthető kifogások körét nem szűkíti az elsőfokú bíróság által meghatározott tartalommal. Beszámítási kifogásnak is helye van a váltóbirtokossal szemben olyan kötelmi jogviszony alapján, amely az adós és a kibocsátó között áll fenn. Mindemellettt az alperes beszámítani kért igénye szorosan összefügg a váltóüggyel, hisz éppen olyan áruszállításokból származik, amelyeket a felperes a váltókonstrukcióval kívánt finanszírozni. A Vár. 17. § utolsó fordulata szerinti váltókifogás lényege az, hogy a váltóadás a váltóbirtokossal szemben a váltó kibocsátójával fennálló jogviszonyából eredő kifogásait is érvényesítheti.

Ilyen esetben a váltóbirtokos a saját tudatos, a forgató hátrányára irányuló magatartása miatt kénytelen lesz csak a váltókibocsátóval szemben fellépni igényével.

A váltókifogás a váltó forgatásához kapcsolódik. Az idegen és a saját váltó között a váltókifogást illetően nincs különbség. Ha a váltóbirtokos, mint forgatmányos a váltó forgatójával rosszhiszeműen összejátszik, a váltókifogást nem csak a kibocsátó használhatja fel a váltóbirtokossal szemben, hanem a forgató is kifogással élhet a forgatmányossal szemben, annak ilyen jellegű magatartása miatt. A jogszabály tehát kifejezetten rögzíti azt a lehetőséget, hogy ez esetben a váltóadás a kibocsátóval szembeni kötelmi jogviszonyára alapítson váltókifogást.

Utalt arra, hogy a Vár. nemzetközi egyezményrel elfogadott jogszabály, amelyet más országokban is alkalmaznak és az alperes álláspontjának megfelelő alkalmazása alakult ki a francia joggyakorlatban. Ennek alátámasztására csatolta a francia semmitőszék egyik ítéletét.

A fellebbezés szerint az alperes megfelelően igazolta a beszámítani kívánt követelés összecszerűségét is, hiszen arról teljes bizonyító erejű magánokiratot csatolt, amely ráadásul az ellenérdekelt törvényes képviselőjétől, azaz a felszámolótól származott.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte.

Vitatta azt az ítéleti megállapítást, hogy az alperessel szemben nem az elvárható módon járt el, álláspontja szerint azonban az ítélet érdemben helyes. A váltókifogás a Vár. 17. § szerinti korlátokat meghaladóan csak akkor érvényesíthető, ha a váltóátruházás célja kifejezetten a váltóadás kifogásának a megakadályozása. A perbeli esetben azonban mind a váltók felperesi megszerzése, mind a cseréje az alperes hozzájárulásával történt.

Utalt arra, hogy a francia semmitőszék döntésének eltérőek a ténybeli alapjai.

Helytálló az első fokú bíróság azon következtetése, hogy a váltókövetelésbe egyébként sem lenne beszámítható olyan ellenkövetelés, amely nem a váltóbirtokossal, hanem a kiállítóval szemben áll fenn, hiszen beszámításra a Ptk. 296. § (1) bekezdése csak azonos jogalanyok közötti követelések esetén ad módot.

Az alperes fellebbezése érdemben az alábbiak szerint nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a per eldöntéséhez szükséges bizonyítást lefolytatta, a peradatok okszerű mérlegelésével helyes tényállást állapított meg, az alperes kereset szerinti marasztalásával helyes döntést hozott, indokaival azonban az ítéletábra az alábbiak szerint csak részben értett egyet.

A jogvita elbírálása - az alperes védekezésére tekintettel - a Vár. 17. §-ának értelmezésén alapszik.

A forgatmány e rendelkezés által megteremtett kifogást korlátozó joghatása nem abszolút. Csupán a váltón alapuló keresettel megtámadott személynek (továbbiakban váltóadás) azon kifogásait nem engedi felhozni a váltóbirtokossal szemben, amely a kibocsátóval vagy valamelyik előbbi váltóbirtokossal szemben fennálló személyes viszonyán alapul. A Vár. 17. §-a - azaz tételes jogi norma - nem korlátozza a váltóadásnak a váltóbirtokossal szemben

fennálló személyes jogviszonyából eredő kifogásai, illetve a váltójogviszonyból eredő kifogásai érvényesítését.

A jogalkotó a jogszabályi rendelkezés utolsó fordulatóban meghatározott feltétel teljesülése esetére pedig a forgatmány kifogás korlátozó hatását teljesen feloldja: ha a váltóbirtokos a váltó megszerzésével tudatosan az adós hátrányára cselekedett, úgy a váltóadós a fentebb meghatározott kifogásokon túl felhozhatja akár valamelyik előbbi váltóbirtokossal, akár a kibocsátóval szemben fennálló személyes jogviszonyából eredő kifogásait is.

A jogszabály ebben az esetben a kibocsátóval szembeni személyes jogviszonyból származó kifogásokat kifejezetten érvényesíteni engedi, így téves az az elsőfokú bíróság által elfoglalt álláspont, hogy a 17. §. utolsó fordulója csupán a kibocsátót védi arra az esetre, ha a forgatmányos a rendelvénnyel rosszhiszeműen összejátszva a kibocsátó hátrányára cselekedett a váltó megszerzésével. Ahogy az alperes maga is kifejtette, a forgató is érvényesíthet - a feltételek fennállta esetén - a forgatmányossal szemben a kibocsátóval fennálló személyes jogviszonyán alapuló váltókifogást.

A Vár. 17. §-a nem tesz különbséget az érvényesíthetőség tekintetében az egyes kifogások között, rendelkezése irányadó a beszámítási kifogásra is, ezáltal lehetővé teszi, hogy a váltóadós a váltóbirtokossal szemben számítsa be a kibocsátóval, vagy valamelyik előbbi váltóbirtokossal (tehát nem az őt keresettel támadó váltóbirtokossal) szemben fennálló követelését.

A jelen perben az alperes beszámítási kifogása nem a felperessel szembeni személyes jogviszonyából és nem is a váltójogviszonyból ered. Utóbbi tekintetében a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel utal az ítéletábra arra, hogy a váltójogviszony alapjául csak a háromoldalú megállapodásban meghatározott összeghatárt elérő alperesi szolgáltatás és az "A" Kft-nek az ellenérték kifizetésére irányuló kötelezettsége szolgált. Az alperes beszámítási kifogása azonban a kiállító további, későbbi megrendeléseivel kapcsolódó követeléseken alapul.

A fentiekre figyelemmel tehát abban kellett állást foglalni, hogy fennáll-e az alperesi kifogás érvényesíthetőségéhez - a kifogás korlátozás teljes feloldásához - szükséges jogszabályi feltétel, azaz a felperes a váltó megszerzésével tudatosan az alperes hátrányára cselekedett-e. Utóbbi tekintetében az ítéletábra osztotta az elsőfokú bíróság azon jogszabály értelmezését, hogy a Vár. 17. §-ának utolsó fordulója a kifogás korlátozás teljes feloldásával azt a rosszhiszemű magatartást szankcionálja, amikor a váltóbirtokos kifejezetten azzal a céllal szerzi meg a váltót, hogy ezzel a váltóadós kifogásának érvényesíthetőségét megakadályozza.

Ilyen rosszhiszemű magatartás azonban a felperes terhére nem állapítható meg. A váltó magára forgatásával a felperesnek nem a forgatás kifogást korlátozó joghatásával való visszaélés volt a célja, hanem az, hogy a váltó konstrukciójának lényegéből adódóan váltóbirtokosként nemcsak a kiállítóval, hanem a váltó forgatójával, tehát az alperessel szemben is követelése keletkezzen. Így követelése megtérülésének - a Vár. 15. §. (1) és 47. §. (1) bekezdésére figyelemmel - az alperes helytállási kötelezettsége képezze a megfelelő biztosítékát. Ezen szándékát a felperes az "A" Kft-vel 2008. július 29-én kötött szerződés 6/b. pontjában egyértelműen kinyilvánította, a szerződés tartalmáról pedig az alperes nem vitásan (a váltó leszámítolási szerződésekben is deklarálta) tudomással bírt.

A váltó forgatása folytán a felperesnek, mint forgatmányosnak az alperessel szemben a kiállító nem fizetése esetére megtérítési igénye keletkezett. Ennek kockázatával ugyanakkor az alperesnek számolnia kellett.

A felperes a váltók cseréje alkalmával is azt hozta az alperes tudomására (20/A/2. és A/3. számú irat), hogy az új váltók kibocsátására figyelemmel a korábbi váltók alapján nem kezdeményez váltópert. Ezzel egyúttal nyilvánvalóvá tette, hogy az új váltók alapján továbbra is fennáll a felperessel szembeni igénye.

Az alperes is tisztában volt a váltók cseréjével és azzal is, hogy ennek indokát a hitelkeret bővítésére irányuló és elhúzódó tárgyalások várhatóan pozitív eredménye képezi. Tudta, hogy az előzetes várakozásoknak megfelelő eredmény esetén nem kerül majd sor a felperesi követelés vele szembeni érvényesítésére, ez esetben nem kell majd a felperes felé helytállnia, mert a követelés a kiállító hitelkerete terhére nyert volna kielégítést. Az alperes tehát ezen érdekeinek mérlegelése mellett járult hozzá a váltók cseréjéhez, vált annak tevékeny részesévé.

Az alperes a teljesített megrendelés ellenértékéhez a leszámítolás folytán hozzájutott, ezek után mindhárom fél érdekeit egyaránt a hitelkeret bővítése, ezáltal a kiállító fizetőképességének megőrzése iránt tett erőfeszítések, nem pedig a váltókövetelés kiállítóval szembeni mielőbbi felperesi érvényesítése szolgálta.

Rámutat az ítéletábra arra is, hogy az alperes a felperes terhére olyan magatartást ró fel, amely valójában számára nem járt hátránnyal. Amennyiben ugyanis a váltók utolsó cseréje előtt tudomására jutott volna, hogy a kiállítótól már nem szedhető be a követelés, úgy valóban megtagadhatta volna a váltócserét és az új váltók felperesre forgatását, a felperes azonban a korábbi váltók alapján - azok óvatolása után - ugyanúgy érvényesíthette volna az alperessel szemben a kiállítótól ekkor már be nem szedhető követelését. Az újabb váltók kiállítására ugyanis még a korábbiak esedékességének lejárta előtt sor került, tehát a váltócseré megíúsulása sem vezetett volna az óvás határidejének (Vár. 44. §. (3) bekezdés) elmulasztásához. (20/A/2., A/3. számú irat)

A kifejtettekre figyelemmel a felperes magatartása, a váltó megszerzése nem az alperesi kifogás érvényesítésének megíúsítását célozta, így a Vár. 17. §-ára figyelemmel a kiállítóval szembeni személyes jogviszonyán alapuló váltókifogását az alperes a felperessel szemben nem érvényesítheti.

Erre tekintettel az ítéletábra a megyei bíróság ítéletét a Pp. 253. §. (2) bekezdése alapján helybenhagyta. Az eredménytelenül fellebbező alperest a Pp. 78. §. (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §. (2) bekezdés b.) pontja, valamint (5) és (6) bekezdése alapján - a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységre is figyelemmel - megállapított és ÁFA-t is tartalmazó ügyvédi díjból álló másodfokú perköltség megíizetésére, továbbá a felmerült költségeinek viselésére kötelezte.

Győr, 2011. február 22. napján

Dr. Zámbo Tamás sk. . Maurer Ádám sk. . Világi Erzsébet sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül.

Kiadó:

Az ügy tömör összefoglalása:

A váltó forgatmányozásának kifogás korlátozó joghatása nem abszolút, csupán a váltón alapuló keresettel megtámadott személynek (továbbiakban váltóadós) azon kifogásait nem engedi érvényesíteni a váltóbirtokossal szemben, amely a kibocsátóval vagy valamelyik előbbi váltóbirtokossal szemben fennálló személyes viszonyán alapul.

Abban az esetben, ha a váltóbirtokos a váltó megszerzésével tudatosan az adós hátrányára cselekedett, a jogalkotó a forgatmány kifogás korlátozó hatását teljesen feloldja.

A jogszabály nem tesz különbséget az érvényesíthetőség tekintetében az egyes kifogások között, irányadó a beszámítási kifogásra is, így a fenti feltételek mellett lehetővé teszi, hogy a váltóadós a váltóbirtokossal szemben beszámítsa a kibocsátóval, vagy valamelyik előbbi váltóbirtokossal (tehát nem az őt keresettel támadó felperessel) szemben fennálló követelését is.

Alkalmazott jogszabályok:

1/1965. (I.24.) IM rendelet 17. §.